

Ministerstvo pro místní rozvoj

Odbor územního plánování

Staroměstské náměstí 6

110 00 Praha 1

Pořizovatel: Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor územního plánování, Staroměstské náměstí 6, 110 00 Praha 1

Připomínkující: Obec Dolní Beřkovice, IČO: 00236799, se sídlem Klášterní 110, 277 01 Dolní Beřkovice

- zastoupený Jiřím Kozákem, advokátem, č. osv. ČAK: 10393, se sídlem Bulharská 974, Praha 10

Připomínky obce Dolní Beřkovice

k návrhu Změny č. 2 Územního rozvojového plánu a k návrhu územního opatření pro akcelerační oblast AOV85 Nový Dvůr

Elektronicky do DS správního orgánu

Obec Dolní Beřkovice jako dotčená obec (dále jen „obec“) nesouhlasí s vymezením akcelerační oblasti AOV85 Nový Dvůr v návrhu Změny č. 2 Územního rozvojového plánu a žádá, aby tato akcelerační oblast nebyla ve Změně č. 2 Územního rozvojového plánu vymezena a aby nebylo vydáno územní opatření k AOV85 Nový Dvůr.

Obec současně nesouhlasí s návrhem územního opatření pro akcelerační oblast AOV85 Nový Dvůr, neboť navržené podmínky a zmírňující opatření nejsou způsobilé zajistit ochranu území obce Dolní Beřkovice, ochranu obyvatel, veřejného zdraví, přírody, krajinného rázu, kulturně historických hodnot, zemědělské půdy, vodního režimu ani práva obce na samosprávu. K uvedeným rozhodnutím tedy obec uplatňuje následující připomínky.

ODŮVODNĚNÍ:

1. Zásah do práva obce na samosprávu

Podle § 2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů a při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. Tato péče zahrnuje ochranu bydlení, veřejného zdraví, životního prostředí, krajiny, kulturních hodnot, rekreace, veřejného pořádku i budoucího rozvoje obce.

Územní samospráva je chráněna ústavním pořádkem. Podle čl. 8 Ústavy České republiky, se zaručuje samospráva územních samosprávních celků. Postavení obcí jako územních samosprávních celků dále vyplývá z čl. 100 odst. 1 Ústavy, z čl. 101 odst. 1 a 4 Ústavy a z čl. 104 odst. 2 Ústavy.

Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně zdůrazňuje, že místní samospráva je nezastupitelnou složkou demokratického právního státu. V nález, sp. zn. IV. ÚS 938/22, Ústavní soud mimo jiné uvedl, že obce musí mít prostřednictvím autonomního rozhodování svých zastupitelstev možnost svobodně se rozhodnout, jakým způsobem budou v mezích právního řádu spravovat záležitosti místního pořádku a rozhodovat o rozvoji území obce, a to nejen prostřednictvím nástrojů územního plánování.

Akcelerační oblast AOV85 se přitom dotýká samé podstaty územního rozvoje obce a kvality prostředí, v němž její obyvatelé žijí. AOV85 je navržena ve volné krajině v přímých vazbách na Dolní Beřkovice, Podvlčí, Cítov, Nový Dvůr, Panský les, kopec Na Vrších, labskou nivu a širší podřipský prostor. Nejde o technicky narušené území bez obytných, přírodních a kulturních hodnot. Jde o krajinu, která je součástí každodenního životního prostředí obyvatel obce a která spoluutváří obraz Podřipska.

Větrné elektrárny o výšce až 200 m nelze pokládat za běžnou technickou stavbu s lokálním dopadem omezeným na půdorys zařízení. Mohou se stát dominantou krajiny v okruhu mnoha kilometrů, měnit vnímání sídel, vstupovat do dálkových pohledů, generovat hluk, nízkofrekvenční složku hluku, stroboskopický efekt a noční světelné rušení a vyvolat potřebu nové dopravní a technické infrastruktury.

Z návrhu Změny č. 2 Územního rozvojového plánu ani z návrhu územního opatření nevyplývá, proč právě v případě AOV85 musí veřejný zájem na urychlení využívání větrné energie převážit nad právem obce na samosprávné ovlivnění vlastního územního rozvoje. Obecné odkazy na energetickou soběstačnost, klimatickou změnu nebo rozvoj obnovitelných zdrojů energie nemohou samy o sobě odůvodnit tak intenzivní zásah do konkrétního území. Má-li být ústavně chráněný prostor samosprávy omezen, musí být přezkoumatelně vysvětleno, proč je zásah nezbytný právě zde, proč nelze sledovaného cíle dosáhnout méně invazivně a proč přínosy vymezení AOV85 převáží nad negativními dopady na obec a její obyvatele.

Tento požadavek odpovídá i judikatuře k opatřením obecné povahy. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v rozhodnutí sp. zn. 1 Ao 1/2009-120 při přezkumu opatření obecné povahy vycházel mimo jiné z požadavku přiměřenosti zásahu do práv dotčených osob. Tyto principy musí být tím spíše respektovány tam, kde stát zasahuje do ústavně chráněného prostoru samosprávy obce.

Vymezení AOV85 zároveň zásadně mění praktické postavení obce vůči budoucím investorům. V běžném režimu je investor motivován jednat s obcí o přijatelnosti záměru, jeho poloze, rozsahu, provozních podmínkách a kompenzacích. Jestliže však stát předem označí území jako akcelerační oblast pro větrné elektrárny, lze očekávat, že investor bude argumentovat tím, že vhodnost lokality již byla na úrovni státu vyřešena. Obec tak může být fakticky vystavena dopadům záměru, aniž by měla odpovídající možnost ovlivnit jeho prostorové a provozní parametry.

2. Nezbytnost, přiměřenost a výběr lokality

Podle § 4 odst. 1 až 3 zákona č. 249/2025 Sb., o urychlení využívání některých obnovitelných zdrojů energie má být akcelerační oblast vymezována pouze v nezbytné oblasti, nesmí zasahovat do vyloučených území a má být vymezena tak, aby záměry OZE neměly významný dopad zejména na životní prostředí, obranu nebo bezpečnost. Zákon současně stanoví, že mají být upřednostňovány umělé, zastavěné, narušené nebo jinak znehodnocené plochy.

AOV85 není přesvědčivě odůvodněna jako lokalita odpovídající tomuto zákonnému preferenčnímu kritériu. Jedná se převážně o volnou zemědělskou a exponovanou krajinu, navázanou na sídla, labskou nivu, lesní porosty, významné krajinné prvky a krajinný prostor Podřipska. Návrh neprokazuje, že by byly přednostně prověřeny méně konfliktní alternativy, zejména průmyslové areály, brownfieldy, technicky narušené plochy, prostory v těsné vazbě na dopravní infrastrukturu nebo jiné lokality s již narušeným krajinným rázem.

Samotná existence obecného veřejného zájmu na rozvoji obnovitelných zdrojů energie přitom nemůže založit zákonnost a přiměřenost každé jednotlivé akcelerační oblasti. Takový přístup by vedl k závěru, že jakmile je určitý typ záměru označen za energeticky žádoucí, není již třeba podrobně zkoumat, kde má být umístěn, jaké má konkrétní dopady a zda existují jiné, méně zatěžující varianty. To by odporovalo smyslu územního plánování jako nástroje koordinace a vážení veřejných i soukromých zájmů v území.

Návrh přitom neobsahuje dostatečně konkrétní vyhodnocení alternativ. Není zřejmé, proč byla zvolena právě AOV85, zatímco jiné srovnatelné nebo méně konfliktní lokality zvoleny nebyly. Není doloženo, jakou váhu měly jednotlivé limity a jak byly poměřeny s ochranou sídel, krajinného rázu, přírody, ptáků, letounů, vodního režimu, zemědělské půdy, kulturně historických hodnot a rozvoje obce. Pokud byly jiné akcelerační oblasti vyřazeny z důvodu významného ovlivnění krajinného rázu, kulturních a historických hodnot, přírodních hodnot nebo soustavy Natura 2000, musí být přezkoumatelně vysvětleno, proč obdobné úvahy nebyly uplatněny i ve vztahu k AOV85, případně proč u AOV85 nevedly ke stejnému závěru.

Návrh zároveň nepracuje s dostatečně konkrétně vyčísleným přínosem AOV85. Z odůvodnění nevyplývá, jaký bude reálný roční příspěvek této oblasti k výrobě elektřiny, jaké množství emisí skleníkových plynů má být ušetřeno, jaký podíl má AOV85 představovat na celkovém sledovaném cíli rozvoje větrné energetiky a jaký bude tento přínos ve srovnání s dopady na obec, obyvatele, krajinu, přírodu, zemědělskou půdu a vodní režim. Vymezení AOV85 je tak založeno převážně na obecné prospěšnosti větrné energetiky, nikoli na doloženém závěru, že právě tato oblast je vhodná, nezbytná a přiměřená.

3. Nedostatečná podrobnost posouzení AOV85 na úrovni Územního rozvojového plánu

Obec nepochybně, že podle § 5 odst. 1 zákona č. 249/2025 Sb. může být akcelerační oblast obecně vymezena také v Územním rozvojovém plánu. Vymezení AOV85 na úrovni Územního rozvojového plánu nicméně obec považuje za nepřiměřené. Větrné elektrárny nejsou liniovou infrastrukturou typu dálnice, vysokorychlostní trati nebo nadregionálního vedení, která musí být z povahy věci koordinována na nadregionální trase. Jde o bodové nebo skupinové stavby, jejichž umístění je možné a vhodné řešit v podrobnosti územního plánování obcí, případně v navazujících procesech se znalostí konkrétního záměru.

Právě územní plán obce umožňuje nejlépe zohlednit místní poměry, rozvojové potřeby, plochy bydlení, pohledové osy, citlivé lokality, dopravu, vodní režim, ochranu přírody a krajiny. Na celostátní úrovni v měřítku ÚRP nelze takové posouzení provést dostatečně přesně.

Podle § 7 zákona č. 249/2025 Sb. má územní opatření stanovovat podmínky a zmírňující opatření pro povolení, provedení nebo užívání záměrů OZE. Tato konstrukce předpokládá, že již při vymezení akcelerační oblasti bude možné určit dostatečně konkrétní a účinné podmínky ochrany veřejných zájmů. V případě AOV85 však návrh významnou část rozhodných otázek odsouvá až do navazujících řízení.

Nejde o pouhou technickou neúplnost, kterou lze bez dalšího napravit v navazujících řízeních. Vymezení akcelerační oblasti má přímé právní důsledky pro následné povolování. Podle § 25 odst. 1 zákona č. 249/2025 Sb. je územní opatření závazné pro vyjádření, závazná stanoviska a rozhodnutí vydávaná pro záměr OZE v akcelerační oblasti, s výjimkou vyjádření nebo závazného stanoviska podle § 36 stavebního zákona. Podle § 25 odst. 2 zákona č. 249/2025 Sb. správní orgán vydá nesouhlasné vyjádření nebo závazné stanovisko, případně zamítne žádost, tehdy, nespĺňuje-li záměr podmínky nebo zmírňující opatření stanovené v územním opatření.

Z toho vyplývá, že kvalita, určitost a úplnost územního opatření jsou rozhodující již nyní. Pokud jsou podmínky územního opatření obecné, neověřitelné nebo pouze odkazují na budoucí studie, nelze je považovat za skutečnou ochranu veřejných zájmů.

4. SEA, EIA

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, upravuje tento zákon posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví a také postup územních samosprávných celků při tomto posuzování. Standardní proces EIA má sloužit právě k tomu, aby byly u konkrétního záměru posouzeny jeho konkrétní parametry, vlivy a podmínky provedení a aby se k nim mohly vyjádřit dotčené obce a veřejnost.

Zvláštní režim akceleračních oblastí však vytváří situaci, v níž může být standardní posouzení záměru nahrazeno dřívějším posouzením provedeným při pořizování územního opatření. Podle § 28 odst. 1 zákona č. 249/2025 Sb. se u záměru OZE v akcelerační oblasti, který by jinak podléhal posuzování podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, zkoumá zejména, zda jde o přeshraniční vlivy nebo zda je s ohledem na ekologickou citlivost území vysoce pravděpodobné, že záměr povede k významným nepříznivým vlivům na životní prostředí nebo veřejné zdraví, které nebyly zjištěny při pořizování územního opatření a které nelze vyloučit dodatečnými podmínkami a zmírňujícími opatřeními. Podle § 28 odst. 6 zákona č. 249/2025 Sb. platí, že pokud příslušný orgán ve stanovené lhůtě nevydá rozhodnutí, že záměr posouzení vlivů podléhá, záměr posouzení vlivů na životní prostředí nepodléhá.

Tento právní režim klade zvýšené požadavky na kvalitu vyhodnocení vlivů již ve fázi vymezení akcelerační oblasti. Pokud má být územní opatření v budoucnu argumentačním základem pro závěr, že konkrétní záměr větrných elektráren standardní EIA nevyžaduje, musí být posouzení vlivů ve fázi Změny č. 2 ÚRP a územního opatření provedeno v takové podrobnosti, aby mohlo tuto roli reálně plnit. To však při současné míře obecnosti návrhu splněno není.

V případě AOV85 je tento nedostatek zvláště významný. V území a jeho bezprostředních vazbách se nacházejí obytná sídla, zastavěné a zastavitelné plochy, zemědělská půda, lesní porosty, významné krajinné prvky, vodní prvky, prvky ÚSES, vedení vysokého napětí, výhradní ložisko nerostných surovin a biotopy druhů citlivých ke střetu s větrnými elektrárnami. Nejde tedy o území, v němž by bylo možné bez znalosti konkrétního záměru předpokládat pouze nevýznamné vlivy.

Množství limitů a podmínek uvedených v návrhu územního opatření naopak svědčí o tom, že jde o území konfliktní. Jestliže je nutné řešit meliorace, zbytkové zemědělské pozemky, protierozní opatření, vodní toky, mokřady, ÚSES, ptáky, hluk, stroboskopický efekt, osvětlení, vedení vysokého napětí, výhradní ložisko nerostných surovin, Panský les a kopec Na Vrších, nelze současně bez podrobného odůvodnění tvrdit, že AOV85 je vhodnou lokalitou pro zjednodušené povolování.

Obecné podmínky územního opatření nejsou způsobilé nahradit konkrétní posouzení EIA. Požadavek, aby byla ochrana ptáků zajištěna vhodným technickým řešením, nevymezuje ověřitelné kritérium. Není stanoveno, jaké technické řešení má být použito, jaká má být jeho minimální účinnost, kdo ji ověří, jak bude kontrolována v provozu, jaký postup nastane při zjištění mortality ptáků a zda bude možné provoz větrných elektráren omezit nebo zastavit. Obdobně podmínka zpracování hlukové studie v navazujícím řízení sama o sobě neřeší vhodnost lokality z hlediska hluku v době jejího vymezení.

Územní opatření tak ve skutečnosti nevyklučuje významné dopady ani je v dostatečné míře nepředchází. Pouze vytváří rámec, v němž mají být jednotlivé střety řešeny až následně, tedy v okamžiku, kdy již bude území označeno jako akcelerační oblast a kdy se záměr bude posuzovat optikou souladu s obecnými podmínkami územního opatření. Takový postup odporuje smyslu požadavku podle § 7 odst. 1 písm. b) a § 11 odst. 2 zákona č. 249/2025 Sb., podle nichž mají podmínky a zmírňující opatření chránit veřejné zájmy a u volně žijících ptáků, zvláště chráněných druhů a povrchových vod nepříznivé dopady vyloučit nebo podstatně omezit již v rámci územního opatření.

5. Dopady na obyvatele, hluk, infrazvuk, stroboskopický efekt a noční osvětlení

Vyhodnocení vlivů návrhu Změny č. 2 Územního rozvojového plánu na udržitelný rozvoj území, konkrétně jeho část posuzující vlivy návrhu na životní prostředí ve smyslu procesu SEA, dále jen „SEA“, uvádí, že referenční cíl „hluková zátěž a světelné znečištění se snižují“ je u návrhu Změny č. 2 Územního rozvojového plánu naplňován mimo jiné tím, že akcelerační oblasti byly vymezeny ve vzdálenosti 500 m a vyšší od zástavby, „čímž je hlukové zátěži předcházeno“.

Pro Dolní Beřkovice a Podvlčí není rozhodující samotná skutečnost, že při vymezení oblasti byla uplatněna minimální plošná vzdálenost od zástavby. Rozhodující je reálná zátěž chráněných venkovních prostorů, vnitřního prostředí obytných budov, zahrad, veřejných prostranství a každodenně užívané krajiny. Právě tyto dopady musí být vyhodnoceny ve vztahu ke konkrétním místním podmínkám, nikoli pouze prostřednictvím obecného odstupového kritéria.

SEA v obecné části dále uvádí, že hluk z moderních větrných elektráren je srovnatelný se zvuky v domácnosti či se šuměním lesa. Takové přirovnání je pro účely posouzení AOV85 nepřiléhavé. Zvuky v domácnosti jsou zpravidla krátkodobé, proměnlivé a ovladatelné osobou, která v daném prostředí žije. Hluk větrné elektrárny je naproti tomu vnější imise, kterou obyvatel nemůže ovlivnit a která se může stát trvalou vlastností okolního prostředí. Šumění lesa je přirozený zvukový projev krajiny, proměnlivý, nepravidelný a zpravidla vnímaný jako součást přírodního prostředí. Hluk větrné elektrárny je technogenní zvukový projev průmyslového zařízení. To, že určitá hladina hluku může být číselně srovnatelná s přírodním nebo domácím zvukem, ještě neznamená, že je srovnatelný také její charakter, způsob vnímání a dopad na pohodu bydlení.

Hluk větrných elektráren má specifickou povahu, kterou nelze vystihnout pouze průměrnou ekvivalentní hladinou slyšitelného hluku. Je dlouhodobý, periodický a proměnlivý podle směru a rychlosti větru, stability atmosféry, reliéfu terénu, výšky rotoru, typu turbíny, provozního režimu a současného působení více zdrojů. Jeho rušivost nespočívá jen v absolutní hladině hluku, ale také v periodicitě, pulzaci, nízkofrekvenční složce, amplitudové modulaci, nočním působení a dlouhodobé neodstranitelnosti z pohledu obyvatel.

Odborná řešerše Ing. Markéty Mihálikové, Ph.D.¹, „*Proč se větrné elektrárny nehodí do blízkosti obcí: vědecké důkazy o jejich negativních dopadech*“, rozlišuje slyšitelný aerodynamický hluk, nízkofrekvenční hluk a infrazvuk. Aerodynamický hluk vzniká prouděním vzduchu kolem lopatek a může zahrnovat rytmické šumění či pulzní složku. Nízkofrekvenční hluk a infrazvuk se mohou projevovat jinak než běžný slyšitelný hluk, například jako tlak, vibrace, vnitřní neklid nebo tělesně vnímané pulzace.

Timmerman (2013)² je v uvedené odborné argumentaci citován ve vztahu k účinkům infrazvukového působení na centrální nervový systém, zejména k vazbě na bdělost, vnitřní neklid a stresovou reakci organismu. Další odborné zdroje citované v této řešerši pracují s vazbou mezi blízkostí větrných elektráren a kvalitou života, poruchami spánku, únavou, bolestmi hlavy, stresem nebo změnami srdeční variability. Jalali et al. (2016), Shepherd et al. (2014) a McBride et al. (2013) jsou uváděni ve vztahu k poklesu kvality života a psychické pohody obyvatel v blízkosti větrných farem; Ishitake (2018), Chiu et al. (2021), Barry et al. (2018), Ambrose et al. (2012) a Abbasi et al. (2016) ve vztahu k poruchám spánku, nízkofrekvenčnímu hluku, fyziologickým reakcím a psychosociálnímu zatížení.

Zvláštní význam má velikost uvažovaných turbín. Pedersen et al. (2012) jsou citováni k závěru, že s rostoucím výkonem a velikostí turbín, zejména nad 2 MW, roste podíl hluku v pásmu pod 250 Hz. Právě tato nízkofrekvenční oblast může být vnímána jako tlak, vibrace nebo vnitřní neklid. U AOV85 se přitom počítá s věžemi o odhadovaném výkonu přibližně 5 MW.

Stroboskopický efekt je v návrhu územního opatření řešen limitem 30 hodin ročně. Tento limit však sám o sobě nepostihuje všechny relevantní aspekty zásahu do obytného prostředí. Význam má nejen celková roční doba, ale také denní čas, délka jednotlivých epizod, sezónnost, orientace oken, užívání zahrad, pobyt na veřejných prostranstvích, citlivost obyvatel a souběh se slyšitelným hlukem, nízkofrekvenčním působením a vizuálním projevem turbín.

Noční letecké osvětlení je v návrhu územního opatření řešeno technickými požadavky na minimalizaci počtu světelných zdrojů, intenzity a frekvence záblesků, stínění světla a omezení trvalého osvětlení další infrastruktury. Tyto požadavky jsou důležité, ale samy o sobě neodpovídají na otázku, zda je noční světelný projev více větrných elektráren

¹ https://home.czu.cz/storage/333/a88cd39d-reserse-vetrne-elektrarny_mm.pdf

² Timmerman N.S. (2013): Wind Turbine Noise. *Acoustics Today*, 9(4): 22–30. <https://acousticstoday.org/wp-content/uploads/2019/09/Summer.pdf>

o výšce až 200 m v této krajině únosný. V otevřené krajině Podřipska a labského údolí může i omezené přerušované osvětlení působit jako nová světelná dominanta viditelná z velké vzdálenosti.

SEA v souhrnu konstatuje, že návrh Změny č. 2 Územního rozvojového plánu bude mít globálně mírně pozitivní vliv na ovzduší a klima, současně však také zanedbatelné až mírně negativní dlouhodobé vlivy mimo jiné na sídla, obyvatelstvo, hluk a veřejné zdraví. Celková přijatelnost koncepce je přitom spojena se splněním podmínek územních opatření jednotlivých akceleračních oblastí. Právě proto je nezbytné, aby podmínky AOV85 byly dostatečné již v okamžiku vymezení akcelerační oblasti. Jestliže jsou rozhodující posouzení hluku, nízkofrekvenčního hluku, infrazvuku, vibrací, stroboskopického efektu a nočního osvětlení ponechána až na navazující řízení, nelze spolehlivě uzavřít, že samotné vymezení AOV85 je ve vztahu k obytnému prostředí Dolních Beřkovic a Podvličí přiměřené.

6. Ptáci, letouni a ekologické vazby

Podle odůvodnění AOV85 byl v zájmovém území prokázán výskyt druhů ptáků citlivých ke střetu s větrnými elektrárnami. Odůvodnění výslovně uvádí mimo jiné krkavce velkého, luňáka červeného, káně lesní, motáka pochopa, motáka lužního, motáka pilicha, volavku popelavou, krutihlava obecného, vluhu pestrou, tuhýka obecného a žluvu hajní. Odůvodnění současně připouští, že ačkoli byly z vymezení vyloučeny oblasti s vysokým a extrémním rizikem podle map citlivosti ptáků, nebylo možné se bez zásadní redukce rozlohy AOV85 vyhnout všem detekovaným místům výskytu citlivých, vzácných a ohrožených druhů ptáků.

Podle § 11 odst. 2 zákona č. 249/2025 Sb. mají podmínky a zmírňující opatření směřovat mimo jiné k vyloučení nebo podstatnému omezení nepříznivých dopadů záměrů na volně žijící ptáky a zvláště chráněné druhy živočichů. Pokud samotné odůvodnění AOV85 připouští výskyt citlivých druhů a nemožnost vyhnout se všem detekovaným místům jejich výskytu, musí být územní opatření mimořádně konkrétní a preventivní.

Některé z druhů uvedených v odůvodnění AOV85 jsou zároveň zvláště chráněnými druhy podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., zejména podle přílohy č. III této vyhlášky. Tím se zvyšuje požadavek na přesnost a preventivní účinnost podmínek územního opatření.

Návrh územního opatření se pokouší rizika pro ptáky řešit zejména technickými opatřeními proti úrazům a mortalitě, vypínáním větrných elektráren při orbě a sklizni a následným monitoringem mortality. Pokud mají být detekční systémy, odpuzovače nebo automatické zpomalování rotoru hlavním důvodem, proč lze AOV85 zachovat i přes výskyt citlivých druhů, musí být ve smyslu uvedeného ustanovení již v územním opatření stanoveno, jaký systém má být použit, jaká má být jeho minimální detekční vzdálenost, reakční doba, účinnost, provozní kontrola a právní následek při zjištění mortality.

Obecná formulace, že technologie může mortalitu výrazně snižovat, neprokazuje, že negativní dopad na zvláště chráněné a citlivé druhy bude vyloučen nebo alespoň podstatně omezen. Územní opatření musí obsahovat vymahatelnou podmínku, nikoli pouze obecné očekávání budoucí technologické účinnosti.

Totéž platí pro vypínání větrných elektráren při orbě a sklizni. Odůvodnění AOV85 uvádí, že orba a sklizeň přitahují ptáky, zejména dravce, kteří na poli hledají potravu, a proto má být větrná elektrárna vypnuta při těchto pracích a po stanovenou dobu po nich v určitém perimetru od stožáru. Ptáky však nepřitahuje pouze orba a sklizeň, ale také sečení, podmítka, práce po dešti, aplikace organických hnojiv nebo jiné zásahy zpřístupňující potravu. Není zřejmé, kdo bude zemědělské práce provozovateli oznamovat, jak bude vypnutí kontrolováno, zda se bude vztahovat i na činnosti

mimo hranici AOV85, avšak v potravním dosahu ptáků, a jak bude řešen souběh více zemědělských prací v okolí více turbín.

Monitoring mortality po uvedení větrných elektráren do provozu nelze považovat za preventivní opatření. Monitoring pouze zjišťuje, zda ke kolizím již došlo. U zvláště chráněných druhů a u druhů, u nichž je v odůvodnění AOV85 výslovně připouštěno zvýšené riziko střetu s větrnými elektrárnami, musí být rozhodující vyhodnocení provedeno předem. Následný monitoring může být pouze doplňkem preventivního režimu, nikoli jeho náhradou.

Samostatné posouzení vyžadují také letouni. V této souvislosti je významná zejména přírodní památka Vehlovické opuky, nacházející se jihovýchodně od AOV85 a přibližně 4,5 až 5 km vzdušnou čarou od nejbližšího okraje AOV85. AOPK u Vehlovických opuk uvádí jako předmět ochrany mimo jiné místní populace letounů využívající podzemní prostory vzniklé historickou těžbou hornin jako zimoviště.

Vyhodnocení vlivů návrhu Změny č. 2 Územního rozvojového plánu na udržitelný rozvoj území pracuje u letounů s hranicí 3 km. Takový okruh však odpovídá zejména posuzování vazeb na letní úkryty. Pro zimní úkryty, resp. zimoviště letounů, je v odborných podkladech používán širší okruh 10 km. V odborném posouzení záměru „Větrné elektrárny Kobylá nad Vidnávkou“ se v návaznosti na studii ČESON „Zhodnocení výskytu netopýrů na území České republiky a vymezení nevhodných území pro výstavbu větrných elektráren“ výslovně uvádí, že vymezení rizikových výsečí bylo provedeno „s poloměrem 10 km pro zimní úkryty a 3 km pro letní úkryty“.

Letouni jsou přitom v českém právu zvláště chráněni. Příloha č. III vyhlášky č. 395/1992 Sb. řadí mimo jiné vrápence malého, vrápence velkého, netopýra brvitého, netopýra černého, netopýra pobřežního a netopýra velkého mezi kriticky ohrožené druhy, zatímco ostatní druhy jsou zařazeni mezi silně ohrožené druhy.

7. Krajiný ráz

Podle § 12 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, je krajiný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajiného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajiných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonického měřítka a vztahů v krajině. Podle § 12 odst. 2 téhož zákona je k umístování a povolování staveb a jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajiný ráz, nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

AOV85 Nový Dvůr je vymezena v krajině, jejíž hodnota nespočívá pouze v jednotlivých evidovaných památkách nebo izolovaných přírodních prvcích. Jde o krajinu širšího Podřipska a Polabí, ve vazbě na Dolní Bežkovice, Podvlčí, Cítov, Vliněves, Nový Dvůr, Panský les, kopec Na Vrších a labskou nivu. Tato krajina má výrazné pohledové vazby, je součástí každodenního životního prostředí obyvatel obce a její charakter je spoluutvářen otevřeností prostoru, zemědělským využitím, lesními horizonty, labskou nivou a krajinou dominantou Řípu.

Podle odůvodnění AOV85 se pracuje s rozlohou oblasti přibližně 270,8 ha, využitelnou plochou přibližně 42,2 ha, odhadovaným instalovaným výkonem 35 MW, pracovním prověřeným uspořádáním až 10 věží, výkonem jedné větrné elektrárny přibližně 5 MW, minimálním rozestupem věží 750 m a možností umístit větrné elektrárny o výšce až 200 m. Uváděn je rovněž běžný průměr rotoru velké větrné elektrárny přibližně 140 až 160 m.

Takové parametry odpovídají souboru vysokých technických staveb zcela odlišného měřítka, než jaké má dosavadní otevřená krajina Podřipska. Dopad se neomezuje na půdorys stožárů. Zahrnuje výšku staveb, pohyb rotorů,

noční osvětlení, obslužné komunikace, kabelové trasy, vyvedení výkonu, manipulační plochy a další související infrastrukturu.

Hora Říp je mimořádně významnou krajinářskou, historickou a kulturně-symbolickou dominantou. Její hodnota se nevyčerpává samotným vrchem nebo rotundou, ale spočívá také v širším pohledovém a krajinářském kontextu. Pro krajinný ráz Podřipska je určující, jak Říp působí v otevřené krajině, jak se uplatňuje v dálkových pohledech a jak je vnímán ze sídel. Větrné elektrárny o výšce až 200 m mohou v tomto prostoru vytvořit nové technické dominanty, které budou svým měřítkem, pohybem a světelným projevem konkurovat dosavadním krajinným hodnotám.

Odůvodnění AOV85 samo uvádí pohledově exponovaný charakter lokality zejména od sídel Nový Dvůr, Podvlčí a Libkovice pod Řípem. Podvlčí je přitom místní částí obce Dolní Bečkovice. Odůvodnění dále připouští možný vliv na výhledy z Řípu a potřebu respektovat krajinnou scenérii zámku u Liběchova. Tyto skutečnosti vylučují, aby byl zásah do krajinného rázu posouzen jen obecně nebo odložen do navazujícího řízení.

Podmínky návrhu územního opatření týkající se barevnosti doprovodných staveb, matných povrchů, oplocení nebo technických zařízení se míjejí s podstatou zásahu. Hlavním problémem nebude vzhled oplocení, kontejneru nebo bateriového úložiště, ale samotná existence až 200 m vysokých stožárů s rotory, jejich pohyb, noční osvětlení a kumulace více věží v otevřené krajině. Taková opatření mohou zmírnit pouze okrajové vizuální projevy doprovodné infrastruktury. Neprokazují přiměřenost zásahu do krajinného rázu Podřipska.

8. Nedostatečná určitost a vymahatelnost podmínek územního opatření

Územní opatření má podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 249/2025 Sb. sloužit k zajištění ochrany veřejných zájmů. Podle § 25 odst. 1 a 2 zákona č. 249/2025 Sb. je následně závazným měřítkem pro vyjádření, závazná stanoviska a rozhodnutí vydávaná pro záměr v akcelerační oblasti. Z toho plyne, že podmínky územního opatření musí být určité, kontrolovatelné a vymahatelné.

Návrh územního opatření k AOV85 však v řadě podstatných otázek, jak bylo blíže popsáno výše, nestanoví jasné parametry. Používá obecné formulace o vhodném technickém řešení, minimalizaci dopadů, zohlednění limitů nebo posouzení v navazujícím řízení. Takové formulace samy o sobě neumožňují spolehlivě určit, kdy je záměr ještě přípustný a kdy již nikoli.

Za nedostatečné je třeba považovat zejména ponechání rozhodujících otázek do budoucích studií bez stanovení předem známých limitů. Jde především o hlukové a nízkofrekvenční působení, stroboskopický efekt, noční osvětlení, ochranu citlivých a zvláště chráněných druhů ptáků, ochranu letounů, krajinářskou únosnost, rozsah dopravní infrastruktury, vodní režim a dopady na zemědělské hospodaření.